

Yıldız Social Science Review

Web site information: <https://yssr.yildiz.edu.tr>
DOI: 10.51803/yssr.1070286

Original Article / Orijinal Makale

Yerel Yönetimlerin Salgınla Mücadelesi: İzmir Karabağlar İlçesi Örneği*
Local Administrations' Fight Against the Pandemic: The Example of İzmir Karabağlar District

Yaşar Güven GÜNGÖRMÜŞ^a, Didem DOĞANYILMAZ DUMAN^b

^aKarabağlar Belediyesi, İzmir, Türkiye

^bİzmir Demokrasi Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, İzmir, Türkiye

^aKarabağlar Municipality, İzmir, Türkiye

^bDepartment of Political Science and Public Administration, İzmir Demokrasi University, İzmir, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Makale Hakkında

Geliş tarihi: 08 Şubat 2022

Revizyon tarihi: 04 Mayıs 2022

Kabul tarihi: 23 Ekim 2022

Anahtar kelimeler:

Covid-19, Karabağlar, sosyal kırılganlık, toplum ve çevre sağlığı, yerel yönetim.

ARTICLE INFO

Article history

Received: 08 February 2022

Revised: 04 May 2022

Accepted: 23 October 2022

Key words:

Covid-19, Karabağlar, social vulnerability, public and environmental health, local administrations.

ÖZ

Çin'in Vuhan kentinde ilk olarak ortaya çıkan ve tüm dünyaya yayılarak küresel anlamda hayatı olumsuz etkileyen ve bir insani krize dönüşen Covid-19 ile küresel ölçekli problemlere karşı yerel çözümler üretmenin önemi, pandemi sürecinde de kendini göstermiştir. Ulusal ölçekte politikalar oluşturmak durumunda olan merkezi idarenin aksine yerel yönetimler ortaya çıkan sorunlara beldenin ihtiyaçlarına göre refleks gösterdikleri, kapasite ve dinamiklerini harekete geçirerek yerele özgü, hızlı, etkili ve yaratıcı çözümler geliştirdikleri; bu süreçteki yerel yönetimlerin çalışmalarından anlaşılmaktadır. Toplum ve çevre sağlığı konusunda; hastalığın yayılımının yavaşlatılması, kentin temizliği ve hijyen koşullarının sağlanması, sokak hayvanlarının bakımı beslenmesi ve kendi çalışanlarının sağlığının korunması gibi birçok çalışma yürüten yerel yönetimler bu çalışmalarını yaparken bir taraftan da salgının yayılmasını engellemeye çalışmakta, pandemi ile ortaya çıkan sosyo-ekonomik sorunların etkilerini hafifletmek veya ortadan kaldırmaya yönelik çalışmaları da yürütmektedir. Diğer kamu kurum kuruluş ve sivil toplum kuruluşları ile hareket etmeye çalışan yerel yönetimler, sosyal belediyeçilik anlayışı ile toplumsal dayanışma dinamiklerini de harekete geçirmektedir. Salgının ve salgınla ortaya çıkan sorunların bertaraf edilmesi için yerel yönetimlerin merkezi idare tarafından da desteklenmesi gerektiğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada öncelikle İzmir Karabağlar Belediyesi ekonomik, sosyolojik ve demografik özellikleri ile tanıtılacak ve ilgili mevzuatlar çerçevesinde içerisinde bulunan Covid-19 pandemisi kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler aracılığıyla yerel yönetimlerin salgınla mücadeledeki önemi incelenecektir.

Atıf için yazım şekli: Güngörmüş, Y.G., & Doğanyılmaz Duman, D. (2022). Local Administrations' Fight Against the Pandemic: The Example of İzmir Karabağlar District. *Yıldız Social Science Review*, 8(2), 94–107.

***Sorumlu yazar / Corresponding author**

*E-mail: ggungormus@karabağlar.bel.tr

*Bu makale; İzmir Demokrasi Üniversitesi, Yerel Yönetimler ve Maliyesi Tezsiz Yüksek Lisans Programı Bitirme Projesi olan "Yerel Yönetimlerin Salgınla Mücadelesi-Karabağlar Belediyesi Ölçeği" isimli çalışmadan türetilmiştir.

Published by Yıldız Technical University Press, İstanbul, Turkey

Copyright 2022, Yıldız Technical University. This is an open access article under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

ABSTRACT

Finding local solutions to global problems has again shown its significance with the Covid-19 pandemic, which was first identified as a virus in Wuhan, China, and then spread to the whole world adversely affecting life on a global scale. It has become clear that in this period, unlike central administrations who are obliged to develop general policies on a national scale, local administrations set actions based on a certain town's needs and within their capacities and dynamics, find solutions that are fast, effective, and creative. Local administrations have been working in a variety of fields such as public and environmental health care, reducing the spread of the disease, sanitation, maintaining environmental hygiene, caring for stray animals, protecting its own employees and staff's health, and in addition to these, they are also performing studies upon preventing the spread of the virus and minimizing or even ending the social-economic impact of Covid-19. Local administrations are also enhancing the dynamics of social solidarity by trying to act together with the public institutions and other non-governmental organizations within the concept of social municipality. It becomes clear that to eliminate the outbreak alongside the problems that occurred with the disease, local administrations must be supported by central administrations. In this study, İzmir Karabağlar district will be presented in terms of its economic, social, and demographic features, and the services the municipality has conducted following the Covid-19 pandemic will be explained.

Cite this article as: Güngörmüş, Y.G., & Doğanılmaz Duman, D. (2022). Local Administrations' Fight Against the Pandemic: The Example of İzmir Karabağlar District. *Yıldız Social Science Review*, 8(2), 94–107.

1. GİRİŞ

Mahalli idareler, Anayasa'nın 123 ve 127. maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasa'nın 123. maddesinde; "idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği, idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına göre belirleneceği" hüküm altına alınmıştır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2020).

Anayasa'nın 127. maddesine göre "Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir." "Mahalli idareler belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında Cumhurbaşkanının izni ile birlik kurabilirler" denilmektedir.

Ülkemizde; "belediye", "il özel idaresi" ve "köy" olmak üzere üç tür yerel yönetim birimi bulunmaktadır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2020). İl özel idareleri, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nda da belirtildiği gibi sunacağı hizmetleri Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret gibi pek çok hizmetleri il sınırları içerisinde sunmaktadırlar. Türkiye'de 12.11.2012 tarihinde çıkarılan 6360 sayılı On Dört İle Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yerel yönetim sisteminde oldukça kapsamlı bir değişikliğe gidilmiştir. Bu sayıyla, pek çok köy, mahalle statüsüne geçirilerek kente dâhil edilmiştir. Büyükşehir belediyelerinin yetki ve sorumluluk alanlarını genişleten bu düzenleme sonrasında, sayıları

otuz olan büyükşehir belediyelerinin nüfusu 64.669.490 milyon kişiyi aşmıştır (TÜİK, 2021). İl Belediye sayısı ise 51'dir (İçişleri Bakanlığı, 2021). Kısacası, günümüzde yerel yönetim dendiğinde büyük oranda belediyelerden bahsedilmektedir.

Türkiye'de köy sayısı 18.294 olup, ilçe sayısı ise 922'dir. Bu ilçelerin 519'u büyükşehir belediyeleri sınırları içerisindedir (İçişleri Bakanlığı, 2021). Türkiye nüfusu 83.154.997 kişidir. Türkiye'de 2018 yılında %92,3 olan il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranı, 2019 yılında %92,8 olmuştur. Diğer yandan belde ve köylerde yaşayanların oranı ise %7,7'den %7,2'ye düşmüştür (TÜİK, 2021).

Belediye mevzuatı incelendiğinde belediyelerin kent yaşamına yönelik çok sayıda görev ve sorumluluklarının olduğu görülmektedir. Belediye, "mahallî müşterek" nitelikte olmak şartıyla; "İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilir" denilmektedir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2021).

Bu nedenle belediyeler hizmet sundukları sorumluluk alanları içerisinde ortaya çıkabilecek sorunların çözümüne

yönelik de gerekli tedbirleri almak zorundadırlar. Nitekim Vuhan/Çin'de ortaya çıkan ve daha sonra küresel boyutta yayılarak hayatı olumsuz etkileyen ve ciddi bir insanı güvenlik sorununa dönüştüren Covid-19 (Duman, 2021) ile küresel sorunlara karşı yerel çözümler üretmenin önemi, pandemi sürecinde de kendini göstermiştir.

Bu çalışma; İzmir Büyükşehir anakent sınırları içerisinde kalan ve 2018 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (AD-NKS) verilerine göre 479.986 kişi ile İzmir'de en fazla nüfusu barındıran ikinci ilçe olan ve nüfusun yaklaşık %70'i göçle oluşan Karabağlar ilçesi özelinde pandemi sürecinde ilgili mevzuatlar kapsamında yerel yönetimler tarafından sunulan hizmetler incelenecek ve aktarılacaktır.

2. KARABAĞLAR İLÇESİ

2.1. İlçenin Kuruluş Süreci ve Genel Özellikleri

Karabağlar, 22.03.2008 tarih ve 26824 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 6 Mart 2008 tarihinde kabul edilen 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da belirtilen esaslar çerçevesinde Konak ilçesinden ayrılarak kurulmuştur. İlçe 55 mahalle ve iki köyden oluşmuştur.

6/12/2012 tarih ve 28489 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında Kavacık ve Tırazlı Köyleri mahalle statüsüne geçmiştir.

2015 yılında ise Karabağlar Belediyesi Meclis kararı ile Uzundere Toplu Konut İdaresi (TOKİ) Konutlarının bulunduğu bölge, Uzundere Mahallesi'nden bölünerek 58'inci mahalle olarak Yaşar Kemal Mahallesi adı ile ilçede yerini almıştır.

Karabağlar, İzmir'in güney bölümündeki anakent ilçeler arasında yer almaktadır. Kuzeyinde Konak, doğusunda Buca ve Gaziemir, güneyinde Menderes, batısında Güzelbahçe ve Seferihisar, kuzeybatısında Balçova ve Narlıdere ilçeleri yer almaktadır. İlçe yerleşkesi 2700 hektarlık alana kuruludur. Karabağlar'ın batı yönünde yer alan Kavacık ve Tırazlı köylerinin bulunduğu dağlık ve boş alanları ile toplamda 9.870 hektarlık bir alanı kaplamaktadır. (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

2.2. Ekonomi

İlçede genelde, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler faaliyet göstermektedir. Karabağlar'ın İzmir merkezinin çok yakınında ve güney çıkışında yer alması, ilçenin küçük, orta sanayi ve toptan ticaret yönünden bir cazibe merkezi haline gelmesini sağlamıştır. Karabağlar'da öncelikle en çok firma sayısı incelendiğinde toptancılık, mobilya ve diğer ürünler imalatı ve perakendecilik sektörleri göze çarpmaktadır. Mobilya sektöründen küçük ve orta düzeyde birçok işletme bulunmakta, bu işletmelerin ise genellikle perakende üzerine çalıştıkları, mobilya imalatının da rekabet sorunları nedeniyle gözle görülür bir düzeyde azalmaya

başladığı görülmektedir.

İlçede istihdama dayalı olarak yoğunlaşmaya bakıldığında ise, mobilya imalatı, ana metal ile tıbbi aletler ve hassas optik aletler sektörleri göze çarpmaktadır. Karabağlar'da ilk sırada ağaç işleri sektörü yer almakta metal işleri, otomotiv ve inşaat sektörleri ise ağaç işleri sektörünü takip etmektedir (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

İlçede bu işletmelerin dışında gıda, hazır giyim, ev tekstili, dayanıklı tüketim malları, matbaa- basım, taşımacılık, deri-ayakkabı, mali kurumlar gibi sektörlerde ticaretin içerisinde yer almaktadır.

Karabağlar ilçesi ile özdeşleşmiş tarım ürünü Kavacık üzümü, ticari sektör ise mobilya imalatı ve satışı sektörüdür (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

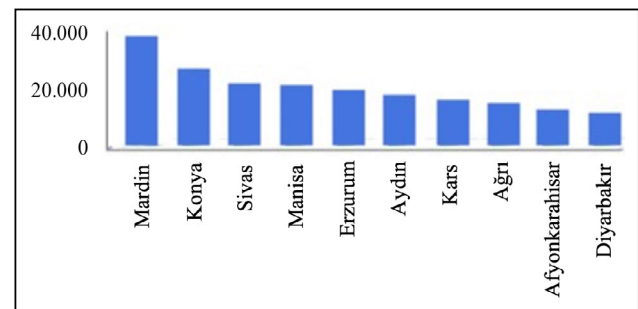
Kavacık, Karabağlar ilçesinin batısında ve İzmir Körfezi'nin güneyinde, 850 metre rakımlı Kızıldağlar üzerinde yer alan 200 haneli, üzümleri ile tanınan bir köydür. (Köyü 6360 sayılı Kanun ile 2012 yılında mahalleye dönmüştür). Orijinal adı "*Alphonse Lavallee*" olan Fransız kökenli bu üzüm cinsinin ismi, halk arasında "Kavacık Üzümü ve Enfes Üzümü" olarak değiştirilmiştir. Köyün geçim kaynaklarının başında bu üzüm yer almaktadır. (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

İlçe 3.511 dekar tarım alanına sahiptir. Tarımsal alanlarda daha çok, üzüm, armut ve yağ yapımına yönelik zeytin yetiştirilmektedir. Bununla birlikte ilçede sınırlı düzeyde hayvancılık faaliyeti de gerçekleştirilmektedir. 2018 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre toplam 2.806 adet yerli koyun, 4.517 adet keçi ve 21 adet sığır bulunmaktadır. Ayrıca ilçede 16 adet arıcılık faaliyeti yapan işletme de bulunmaktadır (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

2.3. Demografik Yapı

Toplam 58 mahallesi bulunan Karabağlar İlçesinin 2018 TÜİK verilerine göre toplam nüfusunun, 243.309'ı kadın (%50,7), 236.677'si (%49,3) erkektir (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

Karabağlar İlçesinde yaşayan halkın, nüfusta kayıtlı oldukları yere göre yapılan sıralamada, ilk on sırada yer alan iller Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. İlçede Yaşayanların Nüfusa Kayıtlı İlk On ile Göre Dağılımı.

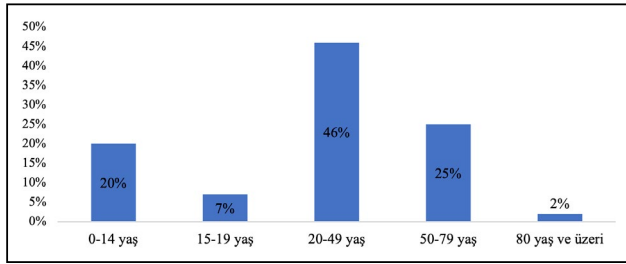
Buna göre ilçede yaşayan nüfusun %70'i İzmir dışındaki illerin nüfusuna kayıtlıdır. Bu durum ilçenin yoğun bir göç aldığı göstermektedir. Farklı illerin nüfuslarına kayıtlı olan vatandaşlarımız arasında ilk iki sırayı Mardin ve Konya'nın aldığı görülmekte olup Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Ege Bölgelerinden vatandaşların ilçeyi tercih ettiği görülmektedir (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

Şekil 2'de belirtildiği üzere, ilçe nüfusunun %20'sini 0-14 yaş aralığındaki bireyler, %7'sini 15-19 yaş aralığındaki bireyler, %46'sını 20-49 yaş aralığındaki bireyler ve %27'sini de 50 yaş üzeri bireyler oluşturmaktadır. Bu durum ilçede genç ve dinamik nüfus yoğun olarak yaşadığını göstermektedir (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

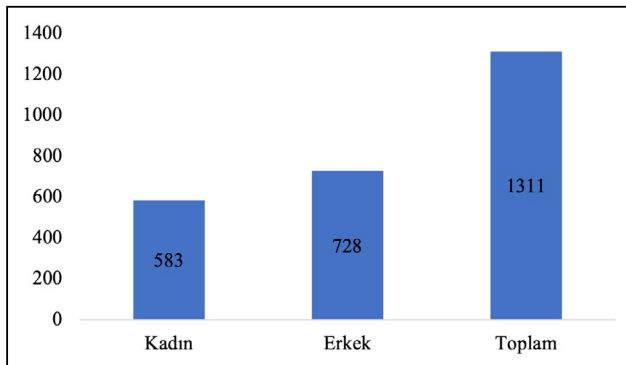
İlçede yaşayan ve Belediye kayıtlarında yer alan engelli bireylerin sayısı Şekil 3'te gösterilmiştir.

2018 yılı içerisinde ilçenin verdiği göç miktarı aldığı göç miktarından %18 oranında fazladır. Şekil 4'te de belirtilen 2015-2018 verileri incelendiğinde 2018 yılında ilçenin aldığı ve verdiği göç miktarında %100 oranında artış meydana gelmiştir (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

Eğitim; Karabağlar' da 37 ilkokul ve 27 ortaokul, 12 Anadolu Lisesi, 4 İmam Hatip Ortaokulu ve 6 İmam Hatip Lisesi, 17 özel anaokulu, 2 özel ilkokul, 3 özel ortaokul ve 3 de özel lise bulunmaktadır. Bu okullarda 74.501 öğrenci eğitim görmekte ve 4.126 öğretmen ise görev yapmaktadır. İlçedeki 1.880 derslik olup derslik başına düşen öğrenci sayısı; ilkokul ve ortaokullarda 38, ortaöğretimde 31, mesleki teknik liselerde ise 36'dır (İzmir Karabağlar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021).

Şekil 2. İlçede Yaşayanların Yaş Aralığına Göre Dağılımı.

Şekil 3. İlçede Yaşayan ve Belediye Kayıtlarında Olan Engelli Kişilerin Sayısı.

Yükseköğretimde ise, İzmir Demokrasi Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi de ilçe sınırlarında yer almaktadır.

İlçede yaşayanların eğitim düzeyine göre kişi sayısı ve oranı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Buna göre ilçede ilköğretim ve daha az seviyede eğitim almış kişilerin oranı %41,19'dur (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

Sağlık; ilçede İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi olmak üzere 2 adet büyük yatak kapasiteli hastane hizmet vermektedir (Karabağlar Kaymakamlığı, 2021a).

İlçede, İlçe Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı olarak 151 adet Aile Hekimliği Birimi (AHB), iki Sağlıklı Hayat Merkezi, bir Göçmen Sağlığı Merkezi, bir Sağlık Evi, bir Verem Savaş Dispanseri bulunmaktadır, AHB'lerde birinci basamak tedavi edici sağlık hizmetleri ve koruyucu sağlık hizmetleri sunulmaktadır (Karabağlar Kaymakamlığı, 2021a). Ayrıca Karabağlar Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü de 2011 yılından bu yana ilçede koruyucu hekimlik ve halk sağlığı hizmetleri vermektedir.

2.4. Belediyeye Ait Merkezler

Belediye tarafından bu hizmete ihtiyaç duyulan mahallelerde semt merkezleri açılmıştır. Merkezlerde göçten etkilenmiş, kentte sunulan hizmetlere ulaşamayan ve fırsat eşitliğinden yoksun kalan gruplara, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında koruyucu ve önleyici, geliştirici, eğitici hizmetler sunulmaktadır. Kadınların ve erkeklerin toplumsal yaşamın her alanına eşit katılımları, kadının bireysel yönlere güçlendirilmesi ve istihdama katılımının sağlanması amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Bu merkezlerden hizmet alan vatandaşlara, iş ve mesleki beceri kursları, hobi kursları ayrıca çocuklara yönelik olarak da yaz okulları düzenlenmektedir. İlçede 15 semt merkezi ve bir adet kurs merkezi bulunmaktadır.

Karabağlar Belediyesi Sosyal Etkinlik Merkezi'nde (KARBEM), ilçede yaşayan lise, üniversite hazırlık ve ara sınıflardaki öğrencilere eğitimde fırsat eşitliği sağlamak amacıyla ücretsiz eğitimler verilmektedir.

3. PANDEMİ SÜRECİ VE ARTAN SOSYAL KIRILGANLIK

3.1. Covid-19 Pandemisi

T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Bilimsel Danışma Kurulu'nun 27 Kasım 2020 tarihli Covid-19 (SARS-CoV-2 ENFEKSİYONU) Genel Bilgiler, Epidemiyoloji ve Tanı Raporu'nda hastalık ve yayılma süreci şu şekilde açıklanmıştır:

"Çin'in Hubei Eyaleti, Vuhan Şehrinde, 31 Aralık 2019'da etiyojisi bilinmeyen pnömoni vakaları bildirilmiştir. Vakalarda ateş, nefes darlığı ve radyolojik olarak bilateral akciğer pnömonik infiltrasyonu ile uyumlu bulgular tespit edilmiştir.

Tablo 1. Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Kişi Sayısı ve Oranı

Eğitim Düzeyi	Kişi	Oran
Okuma Yazma Bilmeyen	6.066	1.59
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	13.960	3.67
İlkokul	83.918	22.06
İlköğretim	52.763	13.87
Ortaokul veya Dengi Meslek Ortaokul	53.056	13.95
Lise ve Dengi Meslek Okulu	97.367	25.6
Yüksekokul veya Fakülte	65.879	17.32
Yüksek Lisans (5 veya 6 Yıllık Fakülte Dahil)	6.135	1.61
Doktora	1.183	0.31
Bilinmeyen	1.979	0.56

Kaynak: Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020.

DSÖ'nün Çin Halk Cumhuriyeti'ne ait Covid-19 raporuna göre ölüm vakaları genellikle ileri yaştaki ya da eşlik eden sistemik hastalığı (hipertansiyon, diyabet, kardiyovasküler hastalık, kanser, kronik akciğer hastalıkları başta olmak üzere diğer immünyüpresif durumlar) olan bireyler olmuştur. İlk impote vaka 13 Ocak 2020'de Tayland'dan bildirilen, 61 yaşındaki Çinli bir kadındır. İlerleyen günlerde impote vaka bildiren ülkelerin sayısı giderek arttığı gibi Şubat ayı sonlarında yerli bulaşım yaşandığı ülkeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Mart 2020 başı itibariyle Çin'de salgının hızı yavaşlarken, İran, Kore Cumhuriyeti (Güney Kore) ve İtalya'da Covid-19 vakalarında ve bu enfeksiyona bağlı ölümlerde artış görülmüştür. Devam eden süreçte önce Avrupa sonrasında Kuzey Amerika'da ciddi vaka artışları görülmüştür. Hastalık, insandan insana bulaşma özelliği nedeniyle hızla yayılmıştır. Ülkemizde ilk Covid-19 vakası 11 Mart 2020'de saptanmıştır. Aynı gün Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilmiştir." (T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2020).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Covid-19 salgınını, ortaya çıkan sağlık krizinin yanında, dikkat çekici seviyede insan kaybına ve işsizliğe neden olduğunu, benzersiz bir insanlık krize dönüştüğünü, bu durumdan da en fazla, en yoksulların, kadınların ve çocukların etkilendiği bir sorun olarak tanımlamıştır (UNDP, 2020).

3.2. Sosyal Kırılma

Bireylerin ve/veya toplumların sergilediği kırılma durumları çeşitli sosyo-psikolojik boyutlarda değerlendirilmektedir. Sosyal kırılma kavramı, dış stres faktörlerine bağlı olarak (ATSDR, 2021) ilgili bireylerin/toplumların zarar görümlerini ifade etmektedir (Ortakavak vd., 2019). Sosyal kırılma, farklı disiplinlerde gerçekleştirilen birçok farklı çalışmanın odak noktası olmuş ve çok farklı faktör açısından değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Sosyo-ekonomik durum/statü, sahip olunan işin kolay/zor kaybedilebilir olması, eğitim düzeyi (Lindell ve Perry, 2003), yaş, cinsiyet (Dwyer vd., 2004), etnik köken (Blakie vd., 1994), demografik göstergeler gibi birçok etmen sos-

yal kırılmanın ortaya çıkmasında önemli bir rol sahiptir. Ancak bu noktada önemli olan nokta, sosyal kırılmanın ortaya çıkmasına neden olan bir risk unsurunun varlığıdır (Ortakavak vd., 2019). Ortaya çıkabilecek risk unsurları doğal afetlerden ekonomik kayıplara, yer değiştirmelere kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır (Drakes vd., 2021).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNPD) 2014 yılında "İnsani İlerlemeyi Sürdürmek: Kırılma Azaltmak ve Dayanıklılık Oluşturmak" başlığı ile direkt olarak konuya odaklandığı İnsani Gelişme Raporu'nda risk unsurlarını şu şekilde açıklar:

"Doğal afetler yoksulluk, eşitsizlik, çevrenin bozulması ve zayıf yönetim gibi kırılma durumlarının ortaya çıkmasına neden olur ve bu tür kırılma durumları kökükler. Afetlere karşı yeterince hazırlık yapmamış, ortaya çıkabilecek risklerden habersiz ve bu riskleri ortadan kaldırmaya yönelik asgari düzeyde kapasiteye sahip ülkeler ve toplumlar afetlerin etkilerinden çok daha ciddi biçimde muzdarip olurlar. Bu nedenle, ulusal ve bölgesel erken uyarı sistemlerini güçlendirmek için daha fazla çaba sarf edilmesi gereklidir. Doğal tehlikeler çoğunlukla pek çok ülkeyi eş zamanlı olarak etkilediğinden, erken uyarı konusunda bölgesel iş birliği oldukça etkili olabilir. Erken uyarı, afet riskini azaltma konusunda kilit bir unsurdur: Hayat kurtarır ve afetlerden kaynaklanan sosyo-ekonomik ve maddi kayıpları azaltır" (UNDP, 2014).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı 2014 yılı İnsani Gelişme Raporu'nda belirtildiği ve Tablo 2'de özetlendiği gibi;

"Kırılma; ekonomi, doğal afetler, savaşlar, demografik, cinsiyet, sağlık, sosyal güvenlik, toplumsal çatışmalar vb. nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere kadınlar, engelliler, göçmenler, azınlıklar, çocuklar, yaşlılar ve gençler gibi kırılma grupları doğal afetlere, iklim değişikliğine ve endüstri kazalarına karşı daha kırılma olurken yoksullar, kayıt dışı çalışanlar ise daha çok ekonomik şoklara ve sağlık şoklarına karşı kırılma hale gelmektedirler."

Bu çalışmada konu edinilen risk unsuru ise küresel çapta başta sağlık problemi olarak çıkan ancak sonrasında çok çeşitli küresel sorunları da beraberinde getiren Co-

Tablo 2. Kim, Neye Karşı, Neden Kırılgan?

Kim	Neye	Neden
Yoksullar, toplumdan dışlanmış kayıt dışı çalışanlar	Ekonomik şoklara, sağlık şoklarına	Kısıtlı yetkinlikler
Kadınlar, engelliler, göçmenler, azınlıklar, çocuklar, yaşlılar, gençler	Doğal afetler, iklim değişikliği, endüstri kazaları	Yer, toplumdaki konum, yaşam döngüsündeki hassas dönemler
Bütün toplumlar, bölgeler	Çatışma, iç karışıklık	Yetersiz toplumsal bütünlük, tepkisiz devlet kurumları, zayıf yönetim

Kaynak: UNDP, 2014.

vid-19'un yarattığı kriz ortamı, çalışmaya konu olan toplum ise yukarıda demografik ve sosyo-ekonomik statüsü hakkında bilgi sunulan İzmir'in Karabağlar ilçesi ile sınırlandırılmış olan coğrafyada yaşayan nüfustur. Covid-19 pandemisi, hastalık bulaşan kişilere sadece fiziksel acılar yaşatmamakta; başta hasta kesiminde ve toplumun geri kalanında farklı ruh hallerinin de ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bununla beraber; ülkelerin ekonomik sorunlar yaşaması sonucunda kişilerin ve ailelerin ekonomik yönden zayıflaması, salgın sürecinde okulların kapalı olması nedeniyle eğitime devam eden bireylerin olumsuz etkilenmeleri, gıda ve sağlık hizmetleri gibi temel ihtiyaçlara erişimde sıkıntıların ortaya çıkması sürecin etkilerinin daha da derinleşmesine sebep olmuştur. Covid-19 pandemisinin toplumun her kesimini etkilemekte olduğu bir gerçek olmasına karşın; yoksul kesim, engelli bireyler, yaşlılar, çocuklar ve gençler gibi belirli grupların daha fazla olumsuz etki altında kaldıklarını belirtmek gerekmektedir. Bununla birlikte, pandeminin etkilerinin evsizler, göçmenler ve kadınlar açısından da daha şiddetli olduğu tartışma konusu haline gelmektedir (Kara, 2020).

4. MEVZUAT KAPSAMINDA BELEDİYELERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Türkiye'de Belediyeler ile ilgili ilk kanun 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu'dur. Günümüzde ise, 10.07.2004 tarihinde kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 03.07.2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu, 22.02.2005 tarihinde kabul edilen 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunu'dur. Türkiye'de yerel yönetim mevzuatında salgın ve bulaşıcı hastalıklara yönelik özel maddelere rastlanılmamaktadır. Köy Kanunu'nun 13. maddesinin 22. Fıkrasında; "Köyde, insanlarda salgın ve bulaşık bir hastalık çıkarsa o gün bir adam yollayarak hükümete haber vermek" denilerek, salgın ve bulaşıcı hastalık tespiti halinde yetkili makamlara bilgi verilmesi istenmektedir. Ayrıca 1930 yılında çıkarılan 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda belediyenin sağlıkla ilgili görev ve sorumlulukları yer almaktadır.

4.1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu

Belediye Kanunu'nun hemşeri hukukunu içeren 13. maddesinde, "Herkes ikamet ettiği beldenin hemşerisidir. Hemşerilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur" denilmekte; ayrıca "Belediye, hemşeriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar" hükmüne de yer vererek Kanun, belediyelere yerelde sosyal ve kültürel konularda sorumluluklar ve görevler yüklediği de anlaşılmaktadır.

Belediyenin görev ve sorumluluklarının belirtildiği 14. maddesinin (a) bendinde "Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilir." denilmektedir. (b) bendinde ise; "Gıda bankacılığı yapılabilir." denmekte, "Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır" denilerek belediyelerin hizmet sunumunda uygun yöntemlerin belirlenmesinin gerekliliği ortaya konulmuştur. Buna göre belediyeler, "mahallî müşterek" nitelikte olmak şartıyla, "sağlıkla ilgili her türlü tesisi" açabilir ve işletebilir. Kanun'da da belirtildiği gibi hali hazırda birçok belediye, sağlık tesisleri kurarak vatandaşa sağlık hizmeti sunmaktadır.

Belediyeler, 5393 sayılı Kanun'un 48. maddesine istinaden kurdukları Sağlık Müdürlükleri bünyesinde oluş-

turdukları polikliniklerde hemşerilerine ayakta ve yatarak tedavi hizmetleri sunmaktadır. Sunulan bu hizmetler, yerel yönetimlerin, halk sağlığını korumaya yönelik koruyucu hekimlik uygulamalarıdır.

Kanun'un 38. maddesinin (m) bendinde, "Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak, (n) bendinde ise bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak" denilerek yerelde toplumsal refahın artırılmasını sağlamak, belediye başkanının görevleri arasında sayılmıştır.

Yine Kanun'un mali hükümler kısmında yer alan ve belediye giderlerinin belirttiği 60. maddesinin (i) bendinde, "dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar, sosyal harcama kalemi" olarak ifade edilmiştir.

Belediye Kanunu'nun, yetkileri ve imtiyazları içeren 15. maddesinin (a) fıkrasında ise "Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunur." diyerek yerelde ortaya çıkabilecek yeni ihtiyaçlara göre yerel yönetimin hizmet ve faaliyet alanlarının geniş tutulması konusunda yasa belediyelere geniş yetkiler tanımıştır.

Belediyeler kanunların kendisine yüklemiş olduğu görev, yetki ve sorumluluklar çerçevesinde insan, toplum, çevre ve hayvan sağlığı konularında birçok faaliyet sunmaktadır.

Ülkemizde, Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulunun almış olduğu kararlara istinaden Cumhurbaşkanlığı ve ilgili Bakanlıklar tarafından yapılan yeni düzenlemelerle birlikte, salgın yayılımını önlemek ve yeni normal sürece geçiş kapsamında alınan bu kararlar ve oluşan politikalar çerçevesinde yerel yönetimler, yerelde pandemiye ve pandeminin sebep olduğu halk sağlığı sorunlarına, sosyo-ekonomik sorunlara ve sokak hayvanlarının beslenmesi, ortak kullanım alanlarının dezenfeksiyonu gibi ortaya çıkan yeni durumlara göre bir takım tedbirler almaya başlamıştır.

Kanun'un 14. maddesinin (a) fıkrasında belirtildiği üzere, belediye "mahallî müşterek" nitelikte olmak koşuluyla hemşerilerine "sosyal hizmet ve yardım" sunar. Pandeminin neden olduğu sosyo-ekonomik sorunlara müdahalenin ana gündem maddesini kırılğan gruplara yönelik yapılan sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamaları oluşturmuştur.

4.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

10.07.2004 tarihli 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre, büyükşehir belediyesi; "Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve mali özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi" olarak tanımlanmaktadır.

Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları Kanun'un üçüncü bölümünde düzenlenmektedir. Büyükşehir-

hir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluklarını içeren 7. madde (v) bendinde; "sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işletmek bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak" denilmektedir.

Kanun'un 7. maddesinin (f) bendinde, "büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak..."; denilerek büyükşehir belediyesinin ulaşım ve toplu ulaşım konusundaki görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektedir. 7. maddenin (m) bendinde, "Büyükşehir'in bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işletmek denilmekte", (n) bendinde "gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak", (i) bendinde ise "çevre sağlığına yönelik; sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhi işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynağa toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak diyerek görev ve sorumluluklarını bu çerçevede yerine getirmektedir", denilerek çevrenin insan sağlığına uygun hale getirilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasına olanak sağlanmaktadır.

Kanun'un mali hükümlerinin yer aldığı altıncı bölümünün Belediye gelirlerini içeren 23. maddesinin (n) bendinde "şartlı ve şartsız bağışlar" denilmekte, büyükşehir belediyesinin giderlerini içeren 24. maddenin (j) bendinde ise "dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar" yer almaktadır.

Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun, büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumluluklarını düzenleyen maddelerine bakıldığında, ilçe belediyeleri ile koordinasyon içerisinde Kanun'un 7. maddesinde belirtilen hizmetlerin

sunumunun sağlanması, görev, yetki ve sorumlulukların buna göre yerine getirilmesi istenmektedir. Büyükşehir belediyeleri bu görev ve sorumluluklarını yerine getirirken hizmet sunumunda yerelde halkın katılımını sağlamak, dayanışma ve yardımlaşma gibi ortak yaşam kültürünü geliştirmek amacıyla Kanun'da yer alan şartlı ve şartsız bağışlar almakta, bunun için yardım kampanyaları da düzenleyebilmektedirler.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda olduğu gibi Büyükşehir Belediye Kanunu'nda da "mahalli müşterek" nitelik olmak koşulu ile kentte yaşayanların ihtiyaçlarının gidermek için oldukça geniş bir yetki alanı sunmaktadır.

Tablo 3'te detaylı şekilde listelenen faaliyetler çerçevesinde; İzmir Büyükşehir Belediyesi sağlık, sosyal yardım ve sosyal hizmetler kapsamında;

- İzmir Büyükşehir Belediyesi Eşrefpaşa Hastanesi İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı 150 yatak kapasiteli 2. Basamak sağlık kuruluşu (hastane) hizmeti,
- Veterinerlik hizmetleri,
- Haşere Mücadele/İlaçlama hizmetleri,
- Hava Kirliliği Denetim ve Ölçümleri,
- Huzurevi Yaşı Bakım ve Rehabilitasyon Hizmetleri
- Engelli Hizmetleri,
- Kadınlara yönelik sunulan hizmetler,
- Evde Sağlık Hizmetleri,
- Acil durum ve sağlık hizmetleri vb. hizmetleri, sunmaktadır.

4.3. 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu

Belediyenin sağlıkla ilgili görevleri 1930 yılında çıkarılan 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 20. maddesinde yer almaktadır. "Belediyelerin umumi hıfzıssıhha ve içtimai muavenete taallük eden mesailden ifasile mükellef oldukları vazifelere aşağıda zikredilmiştir.

- İçilecek ve kullanılacak evsafi fenniyleyiz haiz su celbi.
- Lağım ve mecralar tesisatı.
- Mezbaha inşaatı.
- Mezarlıklar tesisatı ve mevta defni ve nakli işleri.
- Her nevi muzahrafatın teb'it ve imhası.
- Meskenlerin sıhhi ahvaline nezaret.
- Sıcak ve soğuk hamamlar tesisi.
- (Mülga: 24/6/1995-KHK-560/21 md.; Aynen kabul: 27/5/2004-5179/37 md.)
- Umumi mahallerde halkın sıhhatine zarar veren amilleri izale.
- Sari hastalıklarla mücadele işlerine muavenet.
- Hususi eczane bulunmayan yerlerde eczane küşadı.
- İlk tıbbi imdat ve muavenet teşkilatı.
- Hastane, dispanser, süt çocuğu, muayene ve tedavi evi, aceze ve ihtiyar yurtları ve doğum evi tesis ve idaresi.
- Meccani doğum yardımı için ebe istihdamı"

Kanun'un 23. maddesinde ise, "Her vilayet merkezinde bir umumi hıfzıssıhha meclisi toplanır. Bu meclis mahalli sıhhat ve içtimai muavenet müdürü, nafia mühendisi, marif, baytar müdürü, mevcutsa sahil sıhhiye merkezi tabibi, bir hükümet ve belediye tabibi ve hastane baştabibi ile garnizon ve kıt'a bulunan yerlerde en büyük askeri tabip ve serbest sanat icra eden bir tabip ve bir eczacıdan ve belediye reisinden mürekkeptir. Meclis valinin veya valiye bilvekaile sıhhiye müdürünün riyaseti altında içtima eder. Valinin tensip edeceği bir zat kitabet vazifesini ifa ve zabıtları tanzim eder" denilmektedir.

Kanun'un 23. maddesinde pandemi ile mücadele sürecinde aktif rol oynayan bu süreçte önemi oldukça artan il ve ilçelerde halk sağlığına yönelik karar alma mekanizmalarından biri olan umumi hıfzıssıhha kurullarının kimlerden oluşacağı tanımlanmıştır. Kanunda belirtildiği gibi kurulda Belediye hekimi ve belediye başkanı karar alma mekanizması içerisinde aktif olarak yer almaktadır.

Tablo 3. Yerel Yönetimlerin Toplum Sağlığı, Sosyal Yardım ve Hizmetler Kapsamında Yürüttüğü Faaliyetler

1	Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri yapmak	12	Sosyal, kültürel tesisler yapmak
2	Temizlik, katı ve tıbbi atıkların bertarafı	13	Dezavantajlı gruplara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetler
3	Acil durum ve sağlık hizmetleri	14	Çocuk evleri açmak
4	Vektör mücadelesi	15	Kadın konuk evleri açmak
5	Gıda sağlığı hizmetleri	16	Gıda bankacılığı
6	Hava kirliliği denetim ve ölçümleri	17	Huzurevleri, yaşlı gündüz bakım evleri, evde bakım hizmetleri
7	Evde sağlık hizmetleri	18	Meslek ve beceri kazandırma kursları
8	Toplu ulaşım temini	19	Park ve yeşil alanlar ve sosyal donatı alanlarının temini
9	Spor tesisleri yapmak	20	Sağlıklı su temini sağlamak
10	Çevre sağlığı hizmetleri	21	Sosyal yardım ve sosyal hizmet sunmak
11	Hayvan sağlığı hizmetleri	22	Engellilere yönelik hizmetler

Kaynak: İlgili mevzuat kapsamında yazarlar tarafından derlenmiştir.

5. PANDEMİ SÜRECİNDE KARABAĞLAR'DA YAPILAN SOSYAL YARDIM VE HİZMETLER İLE ALINAN ÖNLEMLER

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNPD) 2014 yılı İnsani Gelişme Raporu'nda belirtildiği üzere “Bir ülke afete karşı ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun ve politika altyapısı ne kadar iyi olursa olsun, şokların genellikle kaçınılmaz ve oldukça yıkıcı sonuçları vardır. O hâlde temel amaç, sürekli artacak nitelikte sosyal, maddi ve kurumsal dayanıklılığı yeniden sağlamaktır. Bir ülkenin dayanıklılığı, afetlerden hızlı ve en az zararı alarak kurtulma kapasitesi-ne de dayanır. Bu, afetlerin ani etkilerini yönetmenin yanı sıra sosyo-ekonomik sonuçlarından kaçınmak için belirli önlemler olarak bu önlemleri uygulamayı da zorunlu kılar. Şoklara karşı hazırlıksız olan toplumlar, zararlara ve kayıplara daha çok ve daha uzun süre maruz kalır.” (UNDP, 2014). Bu bölümde, Karabağlar Belediyesi ölçeğinde pandemi ile mücadelede alınan önlemler ve bu önlemlerin nasıl uygulandığı incelenmektedir.

İzmir'de en fazla nüfusu barındıran ikinci ilçe olan Karabağlar'da nüfusun büyük çoğunluğunu ilçeye göçle gelen vatandaşlar oluşturmaktadır. İş bulma kaygısıyla kente gelen nitelikli ve niteliksiz işgücü açısından yoğun göç alan

bir ilçe olması ve bunun getirdiği altyapı, sosyo-ekonomik sorunların olması, sosyal faaliyet ve donatı alanlarının yetersiz olması gibi ilçede birçok sorun bulunmaktadır. Bu sorunlarla birlikte işsizlik ve ekonomik yetersizlikler de ilçenin sorunları arasında yer almaktadır. İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olunmamasıdır. Bir diğer neden ise işverenler ile nitelikli ve eğitilmiş aktif işgücü piyasasının eşleşmemesidir. İlçede yaşayanların yaklaşık %70'lik kesiminin aylık geliri çok düşük seviyede olup işsizlik oranı da oldukça yüksektir (Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2020).

5.1. İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Yardımlar

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından anakent ilçelerinde yapılan 2015-2020 yıllarını kapsayan sosyal yardımlar incelendiğinde Karabağlar ilçesinin gıda ve nakdi yardım alan ilçeler arasında ikinci sırada yer aldığı, yine pandemi sürecini kapsayan 2020 yılında Karabağlar ilçesinde toplam 29.336 kişiye gıda yardımının yapıldığı ve anakent ilçelerde en çok gıda yardımı yapılan ilçe olduğu anlaşılmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından metropol ilçelerde gerçekleştirilen sosyal yardımlar Tablo 4'te belirtildiği gibidir:

Tablo 4. İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarafından Metropol İlçelerde Yapılan Sosyal Yardımlar

Sıra No	İlçe	Yardım Türü	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam
1	Balçova	Gıda	262	289	272	185	169	2.732	5.288
		Nakdi	272	233	190	195	208	282	
2	Bayraklı	Gıda	1.770	1.738	1.580	1.536	1.407	14.528	32.194
		Nakdi	1.796	1.547	1.312	1.330	1.252	2.578	
3	Bornova	Gıda	1.462	1.906	1.804	1.367	1.234	16.464	33.390
		Nakdi	1.852	1.551	1.291	1.302	1.186	1.971	
4	Buca	Gıda	1.837	2.217	1.841	1.682	1.684	22.165	43.376
		Nakdi	2.426	2.015	1.549	1.563	1.685	2.712	
5	Çiğli	Gıda	817	832	846	664	717	9.451	17.763
		Nakdi	860	719	610	614	694	939	
6	Gaziemir	Gıda	370	387	360	279	319	4.227	8.244
		Nakdi	397	351	254	254	389	657	
7	Güzelbahçe	Gıda	145	156	137	77	74	442	1.648
		Nakdi	153	118	88	82	82	94	
8	Karabağlar	Gıda	3.182	4.152	3.672	3.221	3.281	29.336	68.943
		Nakdi	4.189	3.630	2.943	3.078	3.049	5.210	
9	Karşıyaka	Gıda	1.100	1.063	1.013	969	970	8.134	19.722
		Nakdi	1.181	1.027	930	954	1.039	1.342	
10	Konak	Gıda	6.092	7.850	7.147	6.922	7.376	28.481	107.364
		Nakdi	7.760	6.934	6.259	6.463	6.773	9.307	
11	Narlıdere	Gıda	483	507	472	401	390	2.024	6.751
		Nakdi	484	397	358	347	346	542	
GENEL TOPLAM									344.683

Kaynak: İzmir Büyükşehir Belediyesi.

5.2. Karabağlar Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardım ve Hizmetler

Karabağlar Belediyesi tarafından 2015-2020 yılları içerisinde yapılan sosyal yardım faaliyetleri incelendiğinde Tablo 5'ten de anlaşılacağı üzere 2020 yılında Sosyal Destek Kartı (İçerisine her ay 150 TL yüklenen ve gıda alışverişlerinde kullanılan banka kartı) alan kişi sayısında önceki yıllara göre bir artışın olduğu gözlemlenmektedir.

5.3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı Tarafından Yapılan Sosyal Yardım Faaliyetleri

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, (SYDV) 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümlerine istinaden Kanun'un amacına uygun faaliyet ve çalışmalar yapmak üzere her il ve ilçede Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulmuştur.

SYDV'nın Gelirleri: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan aktarılan miktardan, işletme/iştiraklerden elde edilecek gelirlerden ve diğer gelirlerden oluşmaktadır. SYDV'nın karar organı: SYDV'nın yönetim ve temsile yetkili organı olan Mütevelli Heyeti 3294 sayılı Kanun'un 7. maddesinde belirtilen atanmış ve seçilmiş üyelerden oluşmaktadır. SYDV kendi kararlarını anılı heyet eliyle almakta olup, kimlere yardım yapılacağı, yapılacak olan yardımların niteliği ve miktarı tamamen Mütevelli Heyeti tarafından belirlenmektedir. Ancak Mü-

tevelli Heyetlerinin düzenli ve merkezi olarak uygulanan Şartlı Nakit Transferi, Engelli ve Yaşlı Aylıkları ve benzeri yardım programlarında miktar belirleme ya da nitelik değiştirme gibi bir yetkileri bulunmamaktadır (Karabağlar Kaymakamlığı, 2021b).

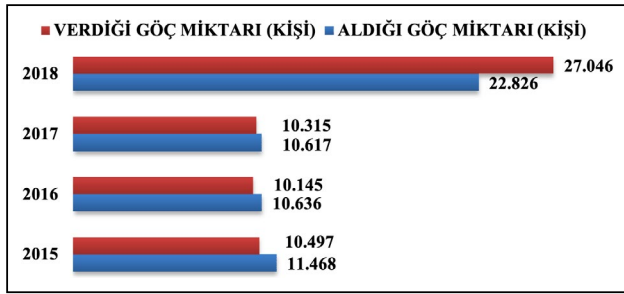
SYDV Başkanlığı tarafından Karabağlar İlçesinde 2017-2020 tarihleri arasında yapılan ve Şekil 5'te belirtilen yardımlardan da anlaşılacağı üzere 2017 yılında yardım yapılan kişi sayısı 60.290, hane sayısı 17.943, 2018 yılında yardım yapılan kişi sayısı 64.468, hane sayısı 18.985, 2019 yılında yardım yapılan kişi sayısı 56.277, hane sayısı 18.474 iken Covid-19 pandemisinin başlamış olduğu 2020 yılında yardımdan faydalanan kişi sayısı 78.177'ye yükselmiş; yine yardım yapılan hane sayısı ise bir önceki yıllara göre oldukça yükselerek 45.329 sayısına ulaşmıştır (Karabağlar Kaymakamlığı, 2021b.)

Pandemi süresince kişi ve hanelere yapılan yardımlar incelendiğinde Pandemi Sosyal Destek Programı kapsamında 15.441 kişiye nakdi destek sağlanırken, Biz Bize Yeteriz Türkiyem-1 Programı'ndan faydalanan kişi sayısı 337, Biz Bize Yeteriz Türkiyem-2 Programı'ndan faydalanan kişi sayısı 4.835, Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi'nden faydalanan hane sayısı 18.039 olarak kaydedilmiş; yine Diğer Kuruluş Başvuruları kapsamında ise 4.281 kişiye 1000 TL nakdi yardım yapılmıştır (Karabağlar Belediyesi).

Tablo 5. İlçede Karabağlar Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardım ve Hizmetler

Hizmet Türü	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam
Sosyal Destek Kartı Alan Kişi Sayısı	816	923	1.078	1.352	1.883	2230	2.199
Aşevi Hizmeti Yemek Dağıtımı Yapılan Kişi Sayısı	250	250	250	250	250	-	1250
İftar Sofraları Yemek Dağıtımı Yapılan Kişi Sayısı	43.500	29.000	110.000	11.800	10.700	-	106.000
Muhtaç Asker Aileleri Yardımı	-	129	103	86	89	72	479
Çift Aile Danışmanlığı Görüşme Sayısı	63	139	316	280	309	50	1.157
Kadın Danışmanlığı Görüşme Sayısı	96	260	214	228	211	169	1.178
Çocuk Ergen Danışmanlığı Görüşme Sayısı	87	94	89	188	176	303	937
Engelli Veri Tabanına Kaydı Yapılan Kişi Sayısı	-	300	198	189	289	77	1.053
Engelli Danışmanlık Hizmeti Alan Kişi Sayısı	700	1.884	799	1.583	1.345	279	6.590
Engelli Nakil Hizmetli Alan Kişi Sayısı	-	458	480	689	53	11	1.691
Dağıtımı Yapılan Tekerlekli Sandalye-Medikal Malzeme Sayısı	45	-	10	3	10	11	79
Semt Merkezlerinde Kurslara Katılan Kişi Sayısı	729	1.109	1.643	1.476	2.639	895	8.491
Yaz Okullarına Katılan Çocuk Sayısı	293	298	510	-	292	-	1.393
Taziye Paketi Verilen Kişi Sayısı	-	-	2.012	2088	2.273	1.291	7.655
Yeni Doğan Seti Verilen Kişi Sayısı	-	-	-	264	1.487	1.178	2.929
Çamaşırhane Hizmetinden Faydalanan Kişi Sayısı	13	55	7	10	10	8	103
Kırtasiye Seti Dağıtılan Çocuk Sayısı	-	-	4.500	2.000	2.500	2.941	11.941
Bayramlarda Dağıtılan Gıda Paket Sayısı (Hane)	-	-	-	-	2.800	-	2.800
Pandemi Dönemi Dağıtılan Gıda Kolisi Sayısı (Hane)	-	-	-	-	-	7.364	7.364
Pandemi Süresince Dağıtılan Tablet, İnternet Paketi Sayısı	-	-	-	-	-	230	230

Kaynak: Karabağlar Belediyesi.

Şekil 4. İlçenin Yıllara Göre Göç Durumu.

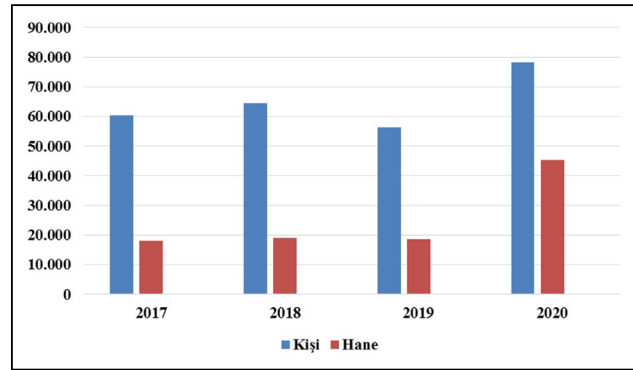
5.4. Karabağlar Belediyesinin Pandemi Sürecinde Aldığı Önlemler

Covid-19 salgını ile birlikte ortaya çıkan küresel sorunlara karşı yerel çözümler üretmenin önemi, pandemi sürecinde de kendini göstermiştir. Karabağlar Belediyesi özelinde pandemi ile mücadelenin iki aşamalı olarak eş zamanlı yürütüldüğü, ilk aşamada Belediye çalışanlarına yönelik tedbirler alınarak, hizmet sunumunda yer alan insan kaynağının hastalıktan etkilenmesinin önlenildiği, böylelikle yürütülen belediye faaliyetlerinin aksamasının önüne geçildiği; eş zamanlı yürütülen ikinci aşamanın ise halk sağlığına yönelik yapılan çalışmalar (maske dağıtımı, temizlik ve dezenfeksiyon çalışmaları vb.), halka yönelik bilinçlendirme çalışmaları, eğitime yönelik destek çalışmaları, ekonomiye destek çalışmaları ile pandemiden etkilenen kırılgan grupların en az hasarla bu süreci atlatalmaları için diğer kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri ile birlikte sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetlerine girildiği anlaşılmaktadır. Karabağlar Belediyesi'nden edinilen bilgiler ışığında, alınan önlemler aşağıda gruplandırılarak sunulmaktadır.

Belediye çalışanlarına yönelik; Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanan kararlar ile ilgili Bakanlıkların genelgesi doğrultusunda; 60 yaş ve üstü, hamile, yasal süt izni kullanan, engelli ve risk grubunda olan personel idari izinli sayılmış, okul öncesi ve ilköğretimde çocuğu olan kadın personelden talep edenlere yıllık izin kullanılmış, yıllık izni olmayanlar ise idari izinli sayılmıştır.

Belediye İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu çalışanlara yönelik alınacak tedbirler ve eğitici çalışmalar konusunda gerekli çalışmaları yapmış, hizmet alan vatandaşlar ile sık temasta bulan personele İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında satın alınan kişisel koruyucu malzemeler dağıtılmış (kişisel el dezenfektanları, maske, yarım yüz maskesi, koruyucu gözlük, siperlik, tulum, eldiven vb.), personelin çalışma alanları günlük olarak *Ultra Low Volume* Cihazlarıyla (ULV) dezenfeksiyon işlemine tabi tutulmuş, hizmet binalarının girişlerine dezenfeksiyon kabinleri konulmuş, personel yemekhanesinde ve ofislerde sosyal mesafeyi koruyacak ve bulaşı önleyecek şekilde düzenlemeler yapılmıştır.

Vatandaşlarla sık temasta bulunan personelin desklerinin ön tarafına sosyal mesafenin korunması amacıyla şerit-

Şekil 5. İlçede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlar (Karabağlar Kaymakamlığı, 2021b.)

ler çekilmiş, *pleksiglass* camlar ile kapatılmıştır. Personelin kullandığı ulaşım araçları, iş makineleri vb. tüm araç ve gereçlerin günlük olarak her görev sonrasında dezenfeksiyonları yapılmıştır.

Yoğun olarak hizmet veren müdürlüklerde randevulu sisteme geçilmiş böylelikle vatandaşların ve personelin sağlığı korunmaya çalışılmış, zorunlu hizmet veren müdürlüklerin dışında kalan müdürlüklerde mesai düzenlemesi yapılarak personelin sağlığı korunmaya çalışılmıştır.

Yine Cumhurbaşkanlığı'nca alınan kararlar ve ilgili Bakanlıkların genelgesi doğrultusunda mesai düzenlemeleri dönüşümlü çalışma, esnek çalışma ve evden çalışma gibi uygulamalarla hizmet sunumunu gerçekleştiren insan kaynağının hastalıktan etkilenmesi ve iş kaybının önüne geçilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Tablo 6'da Karabağlar Belediyesi'nin 2020 yılında pandemi ile mücadele sürecinde satın almış olduğu malzeme miktarları görülmektedir.

Halk sağlığına yönelik sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri kapsamında; Karabağlar Belediyesi pandemi sürecinin başlamasıyla birlikte, öncelikle billboard, pano, pankart, afiş, mobil uygulamalar, internet sitesi, anons, sosyal medya vb. araçlarla vatandaşların hastalıkla mücadele konusunda bilinçlendirilmesine yönelik eğitici çalışmaları kesintisiz olarak sürdürmüştür.

Halk sağlığını korumaya yönelik çalışmalar kapsamında; vatandaşların sıklıkla kullandığı sokak, cadde, bulvar ve parkların belli periyotlarla dezenfeksiyon çalışmaları yapılmış, ilgili Bakanlıkların genelgesi doğrultusunda, pazaryerlerinin yeniden düzenlenmesi, işleyişi, dezenfeksiyonu, bilinçlendirici pankart, afiş ve demonte panoların asılması vb. gerekli tedbirler ve çalışmalar, Pazarcılar Odası ile görüşülerek yerine getirilmiş, pazaryerlerine gelen vatandaşlara maske dağıtılması, pazarcı esnafına maske ve eldiven dağıtılması sürekli hale getirilmiş, pazarlara el dezenfeksiyon aparatları yerleştirilmiştir. Ayrıca pandeminin ilk sürecinde maskeye ulaşamayan kişilere de maske dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

Bu süreçte özellikle kentin temizliği ve hijyeninin sağlanmasına yönelik olarak çöplerin düzenli olarak alınması,

Tablo 6. 2020 Yılında Karabağlar Belediyesi Tarafından Covid-19 Salgını Kapsamında Alınan Mal, Malzeme ve Ekipmanlar

Malzeme Listesi	Sayı	Miktar
1 Maske	910.000	Adet
2 Eldiven	245.000	Adet
3 Tulum	8.640	Adet
4 Kişisel Koruyucu Kıyafetler (Koruyucu gözlük, Siperlik vb.)	730	Adet
5 Dezenfektan ve Kolonya	10.500	Litre
6 Vatandaşa Dağıtılmak Üzere Temizlik Malzemesi Kolisi	1.000	Adet
7 Ortam Dezenfektanı	600	Litre
8 Vatandaşa Dağıtılmak Üzere Gıda Kolisi	5200	Adet
9 Teknolojik Aletler (Bilgisayar, Ateş Ölçer vb.)	325	Adet
10 Dezenfeksiyon Ekipmanları (Sırt Pompası, Ulv Cihazı, Dezenfektan Tüneli, Ozan Filtre Cihazı vb.)	579	Adet
11 Diğer (Fotoselli Havlu Aparatı, wc Kağıt Aparatı, Cam Koruma Bariyeri, vb)	965	Adet
12 Kedi Köpek Maması	22.650	Kg
13 Öğrencilere Dağıtılmak Üzere Tablet ve İnternet Paketi	200	Adet

çöp konteynerlerinin yıkanması ve dezenfeksiyon işlemlerinin yapılmasına yönelik işlemlere yoğun olarak girildiği görülmektedir.

Belediyeye ait hasta nakil ambulansı, engelli nakil aracı ve vatandaşların toplu olarak taşındığı servis araçlarının günlük olarak her görev sonrasında dezenfeksiyon işlemine tabi tutulduğu, belediye hizmet binaları ile müştemilatının tamamında günlük olarak yüzey temizliği ve dezenfeksiyon işlemi yapıldığı, ilçede bulunan; İbadethaneler, Aile Sağlığı Merkezleri gibi diğer kurum ve kuruluşlardan ve esnaf odalarından gelen (Kahveciler Odası, Berberler Odası, Kuaförler Odası, Milli Piyancılar Odası, Sürücü Kursları vb.) talepler ile karantinada olan vatandaşların ikamet ettikleri apartmanların ortak kullanım alanlarının dezenfeksiyonu ile ilgili taleplerin de karşılandığı yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır.

Merkezi idarenin yayımlamış olduğu genelgeler kapsamında kapalı kalması gereken işyerleri ile fahiş fiyat uygulayan işyerlerinin denetimleri ile pandemi ile mücadeledeki kolluk görevleri Belediye Zabıtası tarafından yerine getirilmiştir.

Belediye hizmet binaları ile müştemilatlarında, hastalığın bulaş riskini azaltmak için vatandaşların rahatlıkla ulaşabilecekleri yerlere el dezenfektan cihazları yerleştirilmiş, belediye hizmet binalarına gelen tüm vatandaşların ve personelin ateşi otomatik ve dijital cihazlar ile ölçülmüş, Hayat Eve Sığar (HES) Kodu Uygulaması ile bu tedbirler yoğun olarak uygulanmıştır.

Halkın; ödeme, rayiç bedel sorgulama, imar durumu vb. işlemlerini e-devlet ve mobil uygulamalarla internet üzerinden yapması sağlanmış, Covid-19 kapsamında sokağa çıkma kısıtlaması bulunan ve dijital mecraları kullanmakta zorlanan, 65 yaş ve üzeri, kronik rahatsızlığı bulunan ve/veya engelli vatandaşların vergilerini ikametgâhlarında ödemelerini sağlamak amacıyla mobil vezne uygulamasına geçilmiştir.

Belediyeye ait Atatürk Yükseköğretim Kız Öğrenci Yurdu sağlık çalışanlarının geçici barınma ihtiyaçlarını karşılamak üzere hizmete sunulmuştur.

Pazaryerlerine ve hizmet binalarına gelen vatandaşlar ile pazarıcı esnafına ve personele maske temin etmek amacıyla Barış Semt Merkezi'nde gönüllülerden oluşan bir ekip ile maske üretilmiştir.

Halkın sokağa çıkma kısıtlamasının olduğu ve evde kaldığı günlerde, sokak hayvanlarının aç kalmaması için Belediye Veteriner İşleri Müdürlüğü organizasyonunda, hayvanların yoğun olduğu bölgelere gönüllü vatandaşlar ile 15.000 kg mama bırakılmıştır. Ayrıca gönüllülerin desteği ile sokak hayvanlarına dağıtılmak üzere, 3.000 kg köpek maması, 4.000 kg da kedi maması bağış olarak temin edilmiştir.

Salgınla mücadele kapsamında eğitime ara verilmesi nedeniyle sınav hazırlığında olan öğrencilere ve ara sınıflarda öğrenim gören öğrencilere eğitim desteği verilen KARBEM online eğitime geçilmiş, 1.350 öğrenci bu hizmetten faydalandırılmış; lise ve üniversite giriş sınavına katılacak öğrencilere yönelik öğretmenler vasıtasıyla, iletişim araçları ile danışmanlık ve rehberlik hizmeti verilmiş, deneme sınavları uygulanarak, *Whatsapp* uygulaması üzerinden soru çözümleri konusunda yardımcı olunmuştur.

Salgında okulların kapalı olması nedeniyle uzaktan eğitim almak zorunda kalan ve ihtiyacı olan çocuklar tespit edilerek, Ege İş Kadınları Derneği (EGİKAD) ve İzmir Mobilyacılar ve Marangozlar Odası (İZMOD) ile yürütülen kampanya sonucunda 230 adet tablet ve internet paketi temin edilerek dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

Belediye, ilçede Kaymakamlık bünyesinde Covid-19 tedbirleri kapsamında sokağa çıkmaları kısıtlanan 65 ve üzeri yaşta kişilerle kronik rahatsızlığı bulunan vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamak üzere oluşturulan Vefa Sosyal

Destek Gruplarına personel desteği sağlamış bunun yanında bu grupların hanelere ulaşımını sağlamak amacıyla dokuz araç görevlendirilmiştir. Yine, İlçe Sağlık Müdürlüğü Filyasyon Ekiplerinin hastalara veya karantinada bulunan kişilere yapacakları ev ziyaretlerinde ulaşımın sağlanması amacıyla iki araç ayrıca görevlendirilmiştir.

Pandemi döneminde ilgili bakanlıkların almış oldukları kararlar sonucunda birçok işyerinin faaliyetini durdurması nedeniyle ekonomik açıdan pek çok işyeri olumsuz etkilenmiş, söz konusu işyerlerinin Çevre Temizlik Vergisi, İlan Reklam Vergisi, İşgaliye Harcı ve Katı atık Toplama Bedellerinin tahakkukları belediyenin almış olduğu kararla kapalı oldukları süre zarfında terkin edilmiştir. Kahveciler Odası, Berberler Odası'ndan üyelerine yardım yapılmasına ilişkin belediyeye gelen taleplere istinaden, ilçede kapalı olan berber, kahveci ve çalışanlarına gıda paketi yardımında bulunulmuştur. İlçede yaşayan ve risk grubunda olan 65 yaş üstü ve kronik rahatsızlığı olan yasaklama/kısıtlama kapsamında evinden çıkamayan kişilerin temel gıda, vb. ihtiyaçlarının karşılanması için ekipler oluşturulmuş ihtiyaçları giderilmeye çalışılmıştır.

Sosyo-ekonomik yoksunluk içerisinde olan kırılğan gruplara belediyenin süregelen sosyal destek kartı yardımları devam ettirilmiş, bu yardımlara ek olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi ile koordineli olarak gıda, hijyen paketi ve nakdi yardımlar sağlanmıştır.

Bu kapsamda belediye, yerelde salgınla mücadelede sosyal dayanışmayı artırmak ve halkın katılımını sağlamak salgının etkilerinin azaltmak amacıyla ile başlatmış olduğu yardım kampanyaları sonucunda sivil toplum kuruluşları ve vatandaşlardan gelen bağışlarla temin edilen, 2.695 adet gıda kolisi ve belediyenin satın almış olduğu 5.200 adet gıda kolisi ile yine bağış alınan 100 adet temizlik kolisi ile belediyeye tarafından satın alınan 1.000 adet temizlik kolisi ihtiyacı olan vatandaşlara ulaştırmıştır.

Sokağa çıkma kısıtlamaları, insanların fiziksel ve sosyal aktivitelerinin azalmasına neden olmakta, bu da hastalıkların artışına, bunalım ve aile içi şiddetin artışına sebebiyet vermektedir (Güngör ve Aşkın, 2021). Kriz dönemlerinde oluşan bu tür toplumsal sorunların aşılmasında, ilgili birimlerin iletişim stratejileri kapsamında uygulamaya koyacakları destek çalışmaları, etkili sonuçlar vermektedir (Ünür, 2022). Karabağlar Belediyesi, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü bünyesinde görev yapan psikologlar vasıtasıyla psikolojik danışma hattı kurmuş ve ihtiyacı olan vatandaşlara bu kapsamda hizmet sunmuştur.

6. SONUÇ

Covid-19 pandemisi, ilk etapta dünyada küresel çapta bir sağlık krizine yol açmış, sonrasında ise, sosyo-ekonomik krizler ortaya çıkmaya başlamıştır. Covid-19 pandemisi toplumun tüm katmanlarını olumsuz etkilemekle birlikte; salgın bazı kesimler üzerinde daha ağır etkiler bırakmış, yaşlı bireyler, engelli bireyler, gençler, çocuklar, kadınlar,

işsizler, evsizler ve göçmenler diye tabir edilen kırılğan gruplar pandeminin yol açtığı krizlerden daha da çok etkilenmiştir.

Belediye mevzuatı incelendiğinde, salgın ve bulaşıcı hastalıklara yönelik özel maddelere rastlanılmamaktadır. Ancak belediyelerin kent yaşamına yönelik mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla çok sayıda görev ve sorumluluklarının olduğu görülmektedir. Bu nedenle belediyeler, kurumsal kapasitelerini artırarak hizmet sundukları yetki alanları içerisinde ortaya çıkabilecek sorunların çözümüne yönelik gerekli tedbirleri almak zorundadır. Nitekim Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan ve oradan bütün dünyaya yayılıp küresel çapta hayatı olumsuz etkileyen Covid-19 salgını ile küresel sorunlara karşı ulusal düzeyde yapılan mücadelenin yanında yerelde çözümler üretmenin önemi kendini göstermiştir.

Bu mücadele sürecinde yerel yönetimlerin, yerel ihtiyaçları doğru olarak tespit etmesi, tespit edilen bu ihtiyaçların da yerele uygun yöntem ve araçlarla hızlı bir eylemle karşılanması, salgınla mücadelenin önemli bir unsuru olmuştur ve olmaya devam edecektir. Covid-19 pandemisiyle birlikte küresel bir kriz haline dönüşen halk sağlığı sorunlarının yanında, sosyal sorunlar ve ekonomik sorunların çözümüne yönelik yerel yönetimler, görev, yetki ve sorumluluk sahaları içerisinde hızlı hareket edecek olması da bu sürecin yerelde yapmış olduğu olumsuz etkileri en aza indirmeyi hedeflemektedir.

Bu çalışmada Karabağlar İlçesi ölçeğinden yerel yönetimlerin pandemi sürecinde yerelde tespit ettikleri sorunların bertaraf edilmesine dönük vatandaşın ve sivil toplum örgütlerinin katılım sağlayarak yapmış oldukları halk sağlığı, çevre sağlığı, kırılğan gruplara yapılan sosyal yardımlar, eğitime destek, ilçe ekonomisine yönelik destek vb. çalışmalar ile yerelde salgının etkilerini azaltmayı amaçladıkları görülmektedir.

Afetler ve salgın hastalıklar gibi mahallî müşterek nitelikteki ortak risklerin giderilmesine yönelik yapılacak çalışmalar ve alınacak önlemler yerel yönetimlerin önceliklerinin ana başlığını oluşturmalıdır. Bu nedenle belediyelerin, risklere karşı kurumsal kapasitelerini arttırmaları, hizmet sunumlarında aksayan yönlerini güçlendirmeleri, yerelde önceliklerini belirlemeleri ve afetlere hazırlıklı olmaları gerekmektedir.

Yakın dönem deneyimleri arasında bulunmayan ve bu sebeple yeterli bütçe ayrılmayan küresel çaptaki bu salgın ve beraberinde ortaya çıkan insani krizin etkilerinin minimize edilmesi için uğraş veren yerel yönetimlerin hizmet kapasitelerini arttırmak amacıyla merkezi yönetim tarafından idari, mali, bilgi ve teknolojik açıdan desteklemesi gerekmektedir. Ayrıca merkezi idare, yerelde hizmet veren birimlerini salgınla mücadelede yerel yönetimlerle koordineli olarak çalışmaya teşvik etmeli sürecin merkezi idare veya belediye ayrımı gözetmeksizin birlikte yürütülmesini sağlamalıdır.

Teşekkür: Çalışmada kullanılan ilgili bilgileri gerekli izinler kapsamında ileten aşağıdaki kurumlara teşekkürlerimizi sunmak isteriz: - Karabağlar Belediyesi - İzmir Büyükşehir Belediyesi - Karabağlar Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

Ethics: There are no ethical issues with the publication of this manuscript.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Authorship Contributions: Concept: Y.G.G., D.D.D.; Design: Y.G.G., D.D.D.; Supervision: D.D.D.; Resources: Y.G.G., D.D.D.; Data collection and/or processing: Y.G.G.; Analysis and/or interpretation: Y.G.G., D.D.D.; Literature search: Y.G.G., D.D.D.; Writing Manuscript: Y.G.G.; Critical review: D.D.D.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA

- ATSDR – Agency for Toxic Substances and Disease Registry. (2021). *CDC/ATSDR Social Vulnerability Index*. <https://www.atsdr.cdc.gov/placeandhealth/svi/index.html>
- Blaikie, P., Cannon, T., Davis, I., & Wisner, B. (1994). *At risk: Natural hazards, people's vulnerability, and disasters*. Routledge.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2020, Haziran). *2019 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu*. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/2019-yili-mahall-i-dareler-genel-faal-yet-raporu-18082020-20200818142825.pdf> [Turkish]
- Drakes, O., Tate, E., Rainey, J., & Brody, S. (2021). Social Vulnerability and Short-Term Disaster Assistance in the United States. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 53, Article 102010. [CrossRef]
- Duman, G. (2021). Rethinking human security during pandemic. *Süleyman Demirel University Visionary Journal*, 12(29), 118–130. [Turkish] [CrossRef]
- Dwyer, A., Zoppou, C., Nielsen, O., Day, S., & Roberts, S. (2004). *Quantifying social vulnerability: A methodology for identifying those at risk to natural hazards*. Australian Government.
- Güngör, V., & Aşkın, D. (2021). Disaster and family affairs: The effect of covid-19 pandemic on disputes between family members and domestic violence. *Bitlis Eren University Social Science Journal*, 10(1), 46–55. [Turkish]
- İçişleri Bakanlığı. (2021). *Mülki İdare Birimleri*. <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx> [Turkish]
- İzmir Karabağlar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2021). <http://karabaglar.meb.gov.tr/www/ilcemiz-hakkinda/icerik/36> [Turkish]
- Kara, E. (2020). The function of the social service workforce during the COVID-19 pandemic in disadvantaged groups. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 28–34. [Turkish]
- Karabağlar Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü. (2020). *Stratejik Plan 2020-2024*. İzmir: Karabağlar Belediyesi. [Turkish]
- Karabağlar Kaymakamlığı. (2021a). *İlçe Sağlık Müdürlüğü*. <http://www.karabaglar.gov.tr/karabaglar-ile-saglik-md-rlg> [Turkish]
- Karabağlar Kaymakamlığı. (2021b). *Karabağlar İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı*. <http://www.karabaglar.gov.tr/sosyalyardimlasma> [Turkish]
- Lindell, M. K., & Perry, R. W. (2003) *Communicating environmental risk in multiethnic communities*. Sage Publications. [CrossRef]
- Ortakavak, Z., Uslu A., & Korkmaz E. (2019). The mapping of social vulnerability index by GIS: a case study of İzmir. *Resilience Journal*, 3(1), 37–53. [Turkish] [CrossRef]
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. (2021). *Belediye Kanunu*. <https://www.mevzuat.gov.tr> [Turkish]
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. (2020). *Covid-19 (SARS-CoV-2 enfeksiyonu) Genel Bilgiler, Epidemiyoloji ve Tanısı*. Ankara.
- TÜİK. (2021, Şubat 4). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2020*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2020-37210> [Turkish]
- UNDP. (2014). *2014 İnsani Gelişme Raporu*. https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/human_development/hdr-2014.html [Turkish]
- UNDP. (2020). *Yeni normal: BM COVID-19 sonrası dönemde ekonomilerin toparlanması ve istihdamın korunması için yol haritasını açıkladı*. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/pressreleases/2020/04/COVID19-haritasi.html> [Turkish]
- Ünür, E. (2022). Health Communication Strategies: Crisis Management and Infodemic During COVID-19. S. Omeraki Çekirdekci, Ö. Ingün Karkıs, S. Gönültaş (Eds.), *Handbook of Research on Interdisciplinary Perspectives on the Threats and Impacts of Pandemics* in (pp. 83-108). IGI Global. [CrossRef]